

Izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi torek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto

80 kr.

Za tuje drž. več poštne stroški.

„Soča“

z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 5 gld. 20 kr.

PRIMOREC

Oglasi se plačujejo za trisopno petit-vrsto: enkrat 8, dvakrat 7 in trikrat 6 kr., večkrat po godbi. Vsa plačila vrše se naprej.

Posamične številke po 3 kr.

Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 9.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Vinko Levičnik. — Tiska in zalaga „Gor. tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Jos. Krmpotič).

Govor ital. poslanca dr. Rizzi-ja

v poslanski zbornici dne 13. maja 1897.

Visoka zbornica! Smoter, za katerim stavitelji predlogov stremijo s pomočjo predlogov, ki se baš razpravljajo, bije naravnost v oči.

Ko smo mi v seji od 6. aprila izročili interpelacijo, tičejo se nasilstev od Slovencev in Hrvatov v Primorski, bilo je, po mnenju gospodov, primerno, poskusiti, da dosežejo čim večji učinek v protivni smeri.¹⁾

Predlogi so tudi tako sestavljeni, da nekak efekt morda ne izostane. Pač ni nikogar tu v visoki zbornici, ki ne bi visoko spoštoval narodu ustavno zajamčenih pravic ter ne bi glasoval za te predloge. Čim pa so predlogi vzprejeti, pripovedovalo bo hrvaško in slovensko časopisje naivnemu kmečkemu prebivalstvu Primorske, da je državni zbor, pritrdivši predlogom, očitno in brez ovinkov potegnil s Hrvati in Slovenci ter odobril njihovo vedenje pred dobo zadnjih volitev, med isto in po njej. Na ta efekt merijo ti nujni predlogi!

Zelo se bojim, da ne bi me premagalo in bi žalil parlamentarno dostojnost, ako bi polhize pojasnjeval in označal ta korak, na kateri so si stavitelji predlogov drznili s svojima nujnima predlogoma. (Tako je!)

Saj je znano, in neovrznjena dejstva so dokazala, da terorizem, ki vlada dandanes v Primorski zoper laški živelj, so raznetili slovanski korifeji (Tako je!), da so ti gospodje moralno povzročili, da naše kmečko ljudstvo organizovano hudodelski²⁾ nastopa! (Čujte! Čujte!) Zlatj bi pač vsakdo mislil, da bi imeli zastopniki teh fanatizovanih mas vzroka več kot dovolj, da bi lepo mirovali v visoki zbornici; naj bi se čim prej pozabilo hudobno početje njihovih strankarjev. Toda ne, gospoda moja! Prav kakor o pretepu tisti, ki najbolj udarjajo, najhujše kriče, da bi se zdelo, da se nje pretepa, iz tega vzroka so gospoda spravili v razpravo nujne predloge, da bi zanimali javno mnenje, sebe kazali za nedolžna jagnjeta ter vzbujali vero, da naša stranka nosi vso krivdo obžalovanja vrednih izgredov zadnjega časa. (Tako je!)³⁾

Prepuščam vsakemu objektivno mislečemu in poštenemu možu, da izjavi sodbo o takem vedenju gospodov: jaz opuščam kvalifikovanje takega vedenja!

Kljub temu, gospoda moja, bodemo glasovali, naj se predlogi nujno obravnavajo in isti sami tudi vzprejmó. (Dobro! Dobro!)

Zelimo namreč iz vsega srca, da bi bila ustavno zavarovana prava za vse živo veljavna, saj smo bili povodom nedavnih izgredov mi prvi, ki smo pozivali vlado, naj zopet napravi mir in red ter omogoči rabo z ustavo podeljenih prav.⁴⁾

Ali nameram in utemeljevanju predlogov moramo ugovarjati.

Ako naj predlogi stvari dajo lice, kot da se v nas s Hrvati in Slovenci slabo ravna, iste tlači, istim dela nasilje, to moramo svečano ugovarjati ter temu nasproti izjaviti, da baš protivno je istina. (Tako je!)⁵⁾

Ne, gospoda moja, da se predlogi nujno obravnavajo in vzprejmejo, smatramo za potrebno ne morda, ker Hrvatje in Slovenci trebajo varstva, marveč ker mi Lahji trpimo v Primorski od nečuvnega terorizma (Tako je!), ker naši nasprotniki, dosežši v politiskem oziru že vse, kar je bilo možno, — čemur se nič ne čudimo o politiskem

položaju, za katerega živimo v Avstriji — hoté zdaj siloma zadobiti se nemožno; ker je vsled ustahovalne agitacije v nevarnosti Lahov življenje in imovina; ker je terorizem, ki je za volitev oviral mnoge naše somišljenike v rabi volilne pravice, zdaj tolikanj narastel, da se morajo Lahji bati v mnogih okrajih, čim je nastal mrak, iti na ceste izven mesta (Tako je!), kajti zgodi se čisto, da se javno na cestah osebe napadajo in se na-nje strelja.

Iz teh vzrokov, in ker dobivamo vsak dan poročil⁶⁾ o novih nasilstvih, katerim so žrtve Lahji v Primorski, moramo glasovati za predloge.

Za te moje trditve bi razpolagal z obsežnim dokazilom, s katerim pa nočem zadrževati visoke zbornice, ker ne smem iti na podrobnosti. Sicer bode stvar mojih gospodov kolegov, da pridejo o meritorni obravnavi na podrobnosti.

Jaz samo kažem na odgovor, podan 12. maja na interpelacijo poslanca Malfattija in tovarišev. Gosp. minister, predsednik je rekel, da so slučajni izgredov, nasteti v interpelaciji, po večini dejanski uradno bili izkazani. Izkazalo se je nadalje, s kakšno vrsto neosnovanih govoric so se ljudje razdraževali.

Vsled odgovora⁷⁾ na to interpelacijo bi se lahko zdržal, baviti se z rečmi, na katere so se sklicevali gospodje stavitelji predlogov za utemeljevanje istih. Vendar se vračam na nekatere stvari, katere so tu navajali.

Kar se najprej dostaje prvega predlagatelja, gospoda poslanca pete kurije goriške, bode naloga mojih kolegov iz Gorice, da mu odgovoré. Zdaj trdim, da ni povedal visoki zbornici bogve kako resnih rečij, in da se je vsakdo, ki ima srce za tlačeno ljudstvo, le radostil o veselosti, s kakošno se je vzprejel govor imenovanega gospoda poslanca tu v zbornici. (Vrlo-klici in Jako dobro!)⁸⁾

Hočete-li pa, gospoda moja, takoj vzgled, kako resen je položaj v nas? Hočete-li takoj zvedeti, kakšen način razburjenosti se je umetno vnel, do katere stopinje so se vzburkavale strasti našega kmečkega ljudstva?

7. t. m., mislim, se je vršila v Rovinju kazenska obravnava zoper nekatere Hrvate, ki so se udeležili poslednjih izgredov. Zdaj čujte, kaj pravi nesumna priča, vodja orožniške postaje. (Smeh v Hrvatih.) Moram vzeti, da je ta priča nesumna. Prevajam iz laščine, namreč iz tržaškega lista „Piccola“, in z dovoljenjem g. predsednika prečitam to pričevanje (cita):

Priča Jožef Theiert, vodja orožniške postaje, pravi, da je dne 16. marca zjutraj šel, vrše dobljen ukaz, radi volitev v Poreč. Prišedši v Monpaderno — govori priča —, našel sem pred župniščem množico, oboroženo z gorjačami, in ko sem vprašal, kaj da se je zgodilo, dobil sem odgovor, da je v župnikovi hiši dr. Laginja. Ko sem videl človeka, od katerega sem pozneje zvedel, da mu je ime Matko Mikolič, oboroženega s sabljo, približal sem se mu, da bi ga vprašal za ime, in ko mi ni hotel odgovoriti, sem mu ukazal, naj gre z menoj do Poreča. Med potom sem opazil, da je naju zasledovalo kakih 10 ljudi; ko smo prišli blizu Varvarov, začeli so kričati: Na pomaganje! Zdi se, da je šlo za dogovorjen klic za medsebojno spoznanje, ker mahoma je množica oboroženih ljudi grozeče prihajala iz Varvarov nam naproti. (Čujte! Čujte!)

Veel sem za tem drugemu orožniku Buliču, naj gre z ujetnikom naprej, in ko se je množica vedno bolj bližala ter si prizadevala, da me obkoli, zaklical s-m ji: V imenu zakona, stojte! Množica z vzdignjenimi gorjačami je kričala kakor obesnela: Ubijte orožnika, osvobodite našega brata! (Čujte! Čujte!) In kolovodji, Villamet in Malisse sta mi rekla, prišedša mi naproti: To je naša kri, ne trpimo, da se odvede v Poreč; izpustite ga! Dočim sem miril najbližje, so drugi potegnili ujetnika k sebi, rekši; „Idi z nami“, ter so zahtevali, da se vrne odvezeta sablja. Tedaj sem zagledal, da mi mladenič stoji prav blizu ter je naravnal samokres na-me (Čujte! Čujte!), in da so mi zatoženci Dumovič, Bodetič in Jurgan baš tako stali opasno blizu, dočim so bili drugi pripravljani, da me napadejo. Mislim sem tedaj, da je bolje, da odjenjam, kajti videlo se je, da so imeli pravcatega vraga v sebi.“⁹⁾

To, gospoda moja, so orožnikove besede.

Če so se ti izgredi zgodili, lahko se reče, pred očmi poslanca, zaupne osebe tega naroda, tedaj mislite si, gospoda, kaj se je godilo tam, kjer ta oseba ni mogla pomirljivo poseči vmes.

Teško, da si morete predstavljati, gospoda, kakšna agitacijska sredstva so rabili naši nasprotniki za poslednjih volitev. Toda o tem nočem govoriti. Kako naši nasprotniki ravnaajo zoper nas, kako se ne plašijo nikaškega sredstva, da bi le dospeli do smotra, rad bi osvetlil z malim vzgledom.

Predčveranjem se je vršilo razdeljenje poročil v legitimacijskem odseku, in gospodje Slovenci in Hrvati, ki vsled zdanjega parlamentarnega položaja razpolagajo z večino, so uredili stvar tako, da sta nastavljena za poročevalca o volitvah poslancev Bartolija in Hortisa gospoda Ferjančič in Laginja (Čujte! Čujte!), ki pripadata med glavne nasprotnike Lahov v Primorski, dočim se je dostavilo poročilo o volitvi poslanca Laginje poslancu Ferjančiču. (Posl. dr. Ferjančič: Bodite prepričani, da bodo naša poročila pravilna! Vmes je zaklical posl. Spinčić.)

Predsednik: Gosp. posl. Spinčić, saj vi ste že govorili!

Posl. Rizzi: To je tako nečuvna brezozirnost, da je ni treba komentovati; iz nje se lahko sklepa na drugo politisko vedenje naših nasprotnikov.

Gospod govornik pred mano, mislim, je govoril tudi o zlorabah pri volitvah. Rad bi gospode prašal, zakaj vendar niso glasovali za predlog, ki se je izročil pred nekaj dnevi, da bi se legitimacijski odbor izrekel javnim? Glasovali so zoper, dočim smo mi glasovali za-nj; to je po mojem mnenju znamenje, da nas ni strah objavljenja dogodkov o volitvah, ampak morda njih.

Gospod govornik pred mano je govoril o zaprtih množicah. Rad bi prašal, ali je čudno to, da so se tačas zaprli mnogi kmetje blizu Poreča, ko je vendar množica naroda od 2—3000 oboroženecv bila blizu Poreča, ki je hotela napasti mesto Poreč! Ali je čudno, ako so se tam nekateri res zaprli? A rad bi še nekaj drugega povedal; množice so se zaprle, a množice so se tudi izpustile, tako da se je število zaprtih znižalo na zares neznanatno. Torej stvar ni tako posebno resna, kakor se zdi na videz.

Vendar, gospoda moja, mi smo kljub temu za to besedilo predlogov; namreč mi

želimo, da se vlada i v tem zmislu peča s stvarjo, toda le v namen — in to bi bilo po našem mnenju zelo potrebno, — da vlada preišče, ali bi ne bilo bolje, da bi se namesto mnogih ubogih kmetov, na katerih je konečno malo krivde, morda pozaprli nekateri agitatorji¹⁰⁾, na katerih je največ krivde. (Odobranje v Lahih. — Posl. dr. Laginja: Popolnoma se zlagamo; jaz to dokazem!) Glede agitacije bi gospodom rekeli: Kdaj so pristaši naše stranke zlorabili sveto vero in leco v cerkvah v politiške smotre? (Klici: Nikoli!) Kdaj so pristaši naše stranke resno grozili življenju in imovini nasprotnikov? Kdaj se pristaši naše stranke pustošili nasprotnikom vinograde ali pa zažigali njihovo last? Dokler, gospoda moja, gospodom ne bo moči — in ne bo jim moči — odgovoriti na ta moja prašanja, dotlej pravim po vsi pravici, da se moram čuditi, da imajo — milo rečeno — srčnosti, da stopijo s svojimi predlogi pred visoko zbornico! (Jako prav! v Lahih. — Posl. Spinčič: Besede, besede, nikaka dejstva!) Da, gospoda, mi ne gremo na podrobnosti; iz čisto prostega vzroka: Ker smo preveč plemeniti, da bi prišli pred vis. zbornico s podobnimi ovajanji kakor ti gospodje.

Skoro da bi stavil visoki vladi predlog. Gospodje, ki so te dni tu govorili, zdi se, da imajo posebnih zmožnostij za mesta državnih pravnikov. Skoro da bi stavil vis. vladi predlog, naj se postavijo ti gospodje za državne pravdnike. (Posl. prof. Spinčič: In Rizzi ujim za načelnika! — Veselost). Zdanjim državnim pravnikom, kateri so v nas v službi, ni moči zasačiti ni enega sumnivega, in ti gospodje so vendar čisto na lahkem obtožili cele sloje prebivalstva državi nevarnih zločinov. Bil bi zares hvaležen vis. vladi, ako bi se ti gospodje namestili v nas za državne pravdnike.

Gospoda moja! Bode stvar gospoda ministra predsednika, da bo ščitil vlado od napadov gosp. govornika, ki je govoril pred mano; jaz zares ne čutim, da bi bil pozvan v to! Gospod govornik pred mano je vzel števil iz statističnih tabel, da bi dokazal, da so Slovani v Primorski mnogobrojnejši od Lahov. Pozabil je pa opomniti, da je veliko število Slovanov, ki hoté živeti z nami v miru in spravi. Iz tega se razvidi, da se baš večina tvori iz nas Lahov in iz teh Slovanov, ki hote sprave z nami. (Jako prav! v Lahih.)¹¹⁾

Gospod govornik pred mano je rekel, da so se v voloskem okraju godili nemiri, odkar so se tam naselili Lah. Temu nasproti konstatujem, da so gibanje začeli Slovani sami, namreč oni Slovani, ki niso zadovoljni s svojimi poslanci in s tamošnjo občinsko upravo. (Posl. Spinčič: Lah so je plačali!)

Predsednik: Gospod posl. Spinčič, nikarte vedno prekinjati, saj ste sami govorili čez uro časa!

Posl. Rizzi (nadaljuje): Gosp. govornik pred mano, se zdi, da je bil slabo poučen, ko trdi, da so Lah v Pulju demonstrovale skoz tri ure. Konstatujem, da so lokalne oblasti ukrenile kar najboljše naredbe, da bi se ne demonstrovale pred „Čitalnico“, in da se demonstracija dejanski ni godila. (Čujte! Čujte!)

Nujno potrebno je, da vlada konča žalostne razmere v Primorski. To mora storiti, tem bolj, ko je naraslega terorizma mnogo kriva.

Ni danes prvič, da opozarjamo vlado na strahujočo agitacijo, ki se širi po vsi deželi. Tu v visoki zbornici, po časopisju v javnih ovestilih se je opetovano pravilo vladi, da takšna agitacija, kakor se trpi v nas, mora vesti do skrajno nevarnih izgredov. (Jako prav!) Gibanje tolike moči in razsežnosti, — pomislite na 3 tisoče oboroženih kmetov, ki so se zgrinjali v najprvi bližini mesta Poreča, da ga napadejo — gibanje take vrste ne skoči, kakor Atena Divu iz glave, mahoma v polni bojni opravi iz nič, marveč razvija se polagoma, raste počasi, in vlada razpolaga s sredstvi, — ne mislim sredstva sile — da lahko zajezi takšno gibanje.

Povsod, kjer se je razvila belo-modro-ričča zastava — omenjam mimogredé, da bi se odom drugih rodov v Avstriji štela raba narodnih barv za hudodelstvo (klici na desni: Zakaž?) — povsod tam se je smela brez

zaprek vršiti agitacija brez vsake mere. In ko je agitacija porajala nevarnih sadov, se je pač odposlalo vojaštvo, to la oblasti se kljub temu niso odločile za potrebno strogost.¹²⁾

V društvenih prostorih „Čitalnice“ v Pulju so se oborožali ljudje, ki so streljali zoper ljudstvo in orožnike. Mar mislite, gospoda, da se je to društvo razpustilo? Ne!¹³⁾

Res dolgo bi se lahko govorilo o tem, toda nočem zahtevati predolgo za-se pozornosti vis. zbornice. Sklenem z besedami, ktere je pred nekaj dnevi govoril tu Nj. vzvišenost minister, predsednik. Isti je nedavno izjavil tu v vis. zbornici:

„... da je vladi dolžnost, da varuje javni red in mir, ter štiti pravne svoboščine, ali na vse kraje, polemikam i zoper teroristično agitacijo, ki se, nemogoča nikakor odgovarjati, ne plaši nikakega sredstva, da dožene svojo voljo. Polagam važnost na to, da tukaj izjavljam“ — je rekla dalje Nj. vzvišenost — „da si je vlada svesta te svoje dolžnosti ter je je volja, izpolnjevati isto o vsakršnih pogojih in v polni meri“.

Nadejamo se, da Nj. vzvišenost, upotrebuje ta načela, ne izvzame niti Primorske. In s tem sklepam.¹⁴⁾ (Živahno odobranje in ploskanje. — Govorniku častitajo.)

¹⁰⁾ Tu ga imate, lisjaka! Vedeli so, da slovanski poslanci ne bodo molčali na vsa nasilstva, ki so se dovršila, zato so že naprej sami interpelovali vlado, dobro vedé, da imajo na svoji strani mogočne pokrovitelje, kateri bodo pisali, govorili in zahrbtno rovali proti Slovincem in Hrvatom. Tu pa očita dr. Rizzi slovanskim poslancem nekaj, kar so hoteli Lah že naprej doseči s svojo interpelacijo. Taka lakavost pa naravnost meji že ob smešnost! — Ured.

¹¹⁾ Hudodelski? Ko je pa bila l. 1895. cela ustaja po isterskih mestih proti dvem trem slovenskim napisom na sodnih postojih, da da je bilo poslano nad upornike vojaštvo, katero je bilo zasramovano na najdržniše načine, tedaj so imenovali tako ravnanje — plemenit odpor „del nobite sanguine latino“. — Ured.

¹²⁾ Zares: Takó je! Prav isto moremo z vso odločnostjo trditi o primorskih Lahih! Oni so hoteli doseči tak namen s svojo interpelacijo in z govori v tej razpravi. Ali jim bo pa kdo verjel, to je drugo vprašanje. Kdor je slišal ali čital govore naših poslancev, bo znal prav soditi odnašaje na Primorskem, če tudi jih osebno prav nič ne pozna. — Ured.

¹³⁾ Kakó lakavo! Oni so bili prvi, res! Toda ne za to, da bi se varovale v ustavi zagotovljene pravice, ker Lah so povsod temu najhujši nasprotniki, marveč da bi se udušili odpor proti njih dosedanjemu paševstvu in se naredili zopet oni „mir“, v katerem bi se Slovenci in Hrvatje dajej pollaščevali in povsod pritiskali na steno! — Ured.

¹⁴⁾ Dr. Rizzi mora imeti dovolj drzno čelo, da se upa javno takó trditi. Vsi primorski Slovani nimamo ne ene svoje srednje šole, v Trstu, Gorici, v Pulju in drugje ne ene ljudske šole; po celi Istri vlada le laški jezik v vseh uradih; dež. odbor istrski se ne zmeni za slov. večino v deželi, kakor bi bila cela dežela italijanska, — a dr. Rizzi takó slepi one, ki razmer ne poznajo! Kakó naj se vredno označi tako govorjenje? — Ured.

¹⁵⁾ Da so ta poročila največkrat gola laž, ali vsaj da muho povečujejo v slona, tega spoštovani dr. R. seveda ni povedal. — Ured.

¹⁶⁾ Ta odgovor je dokazal le eno, namreč, kakó je bila osrednja vlada poučena o razmerah na Primorskem. Da pa bo poučena na take načine, to je zatrdil poslanec dr. A. Gregorčič naprej na volilnem shodu V. kurije velikonočni ponedeljek v „Goriški Čitalnici“. V tem ravno je iskati vso težo nenavadnih odnošajev na Primorskem! Ured.

¹⁷⁾ „Dobro“ se je odrezal! Kdor zna pa zna! Samó resnično n., kar je povedal! Ogromna večina poslancev je dobila uprav nasprotne utise! — Kaj pa pravijo na to ožji tovariši dr. R., nas prav nič ne briga! — Ured.

¹⁸⁾ Prav zanimivo pričanje tega orožnika! Le tega ni bilo v „Ficcolu“, kdo je bil kriv tonke razburjenosti naroda! — Ured.

¹⁹⁾ Vedno ista pesen! Kaj pak! V Istri naj bi obesili dr. Laginja, Spinčiča, oba Trinajstiča in še nekaj drugih, pa bo „mir“ v deželi! Takó razume „mir“ dr. Rizzi! Isto pesem pojó že nekaj let! Isto pesem pojó celo razni sedanji oficijozni! — Ured.

²⁰⁾ Ali ste ga slišali? Zares izborni! Torej oni Slovani, ki hoté z Lah „v miru živeti“, se zapíšejo ob ljudskem štetju kar za Lahe, in to se zdi dr. R. čisto naravno! Kje na svetu se dobi človek, ki bi verjel dr. R.? Taki ljudje, ki se zapíšejo za Lahe, so renegatje, a kako spoštovanje zaslužio taki ljudje, to je znano. — Dr. R. je torej sam pripoznal, da število Lahov na Primorskem se je pomnožilo s slovanskimi renegati, a to isto je trdil tudi prof. Spinčič in dokazal svoje trditve z uprav grozovitimi številkami! — Ured.

²¹⁾ Res je! N. p. l. 1895. v Piranu in drugod! Tu ima dr. R. prav! — Ured.

²²⁾ Seveda, dr. R. bi bilo prav, ako bi se bili dali napadeni čitalničarji kar pobiti! Ako so se branili, kdo je kriv, če so morda tudi streljali? Na to naj bi odgovoril dr. R.! — Ured.

²³⁾ G. of Baden je bil sam na Primorskem; ako je hotel videti in slišati, je videl in slišal dovolj. Ako so pa „viši ozir“ krivi, kakor je poročal ljubljanski „Slovenec“, da ne more proti slovanskemu prebivalstvu dobrohotno nasproti do sredpota, tedaj naj se pa

zgodí v božjem imenu, karkoli hoče. Primorski Slovani smo pretrpeli že mnogo, prestanemo tudi sedanje viharne čase! — Uredn.

Dopisi.

Iz Branice, dne 31. maja. (Čehovinov spomenik). — V nedeljo so bili tukaj, gledé spomenika pok. Andr. barona Čehovina, predsednik Anton Jacobi, denarničar Ivan Simčič in kiparja Bitežnik oče in sin, katerima slednjima se namerava delo izročiti. Kip bo iz marmorja v naravni velikosti, podlaga pa, okoli 3 m visoka, iz kraškega kamna; postavljen bode 18 m. pod rojstno hišo na vzvišenem kraju; od spomenika pa do nove ceste nekako 100 m. Cesta, katera bode na obeh straneh z drevjem obsajena, bode 8 m široka in od občinarjev s pomočjo okoličanov napravljena. — Načrt za to monumentalno delo je napravil arhitekt g. Fabijani, privatni docent na dunajski tehnik.

Gospod predsednik je tudi povedal, da slavnost se bode vršila drugo leto v nedeljo pred rojstnim dnem Nj. Vel. cesarja.

Da bi se ta po gosp. Jacobiju sprožena misel vresničila, v to se gospodje odborniki veteranskega društva v Gorici zelo trudijo. Ker pa se bodo stroški za spomenik poravnali le iz radodarnih doneskov, in ker k precejšnji svoti tih slednjih še zelo primanjkuje, prosimo, naj naše slavno občinstvo, katero se za to zanima, blagovoli po svoji možnosti pripomoči, da čim dostojneje slavimo našega rojaka-junaka Andrej baron Čehovina.

Domače in razne novice.

* **Vesela vest.** — Čujemo, da se pripravlja v zasluženi pokoj deželunosodni svetnik g. Gorjup, državni pravdnik g. Vidulich pa prosi za premeščenje in — povišanje za zasluge, katere je dosegel v Gorici z zaplenbo „Soče“. — Podpiramo prošnjo prav iz srca!

Vabilo. — Dne 1. julija t. l. ob 9. uri dopoldne bode zborovalo podpisano društvo v Gorici na slov. oddelku deželne kmetijske šole. Dnevni red: 1. Izvolitev dveh zapisničarjev. 2. Prebere se zapisnik zadnjega zborovanja. 3. Nazorni pouk. 4. Volitev delegatov k Zavezinem zborovanju. 5. Razni predlogi in nasveti.

Solkan, dne 8. junija 1897.

Odbor

učit. društva za gorški okraj.

* **Vabilo** na XXXII. občni zbor „Slovenske Matice“ v sredo dné 23. junija ob pol petih popoldne v klubovi sobi „Narodnega doma“ na Fran-Josipovi cesti št. 10. Vrsta razpravam: 1.) Predsednikov ogovor. 2.) Letno poročilo tajnikovo v dobi od 1. junija 1896. do 31. maja 1897. leta. 3.) Sklep računa o društvenem novem gospodarstvu za 1896 leto. 4.) Volitev treh računskih presojevalcev. (§. 9. a dr. pravil). 5. Proračun za l. 1897. 6.) Dopolnilna volitev društvenih odbornikov. 7.) Posamezni predlogi in nasveti.

V Ljubljani dné 5. junija 1897.

Francišek Levce, Dr. Josip Staré, predsednik. blagajnik.

* **Nečuvena lahonska predrznost.** — Iz Gorice smo prejeli: Dosedaj so bili ubogi Slovenci izzivani v mestu in na deželi, javno in zavratno, od olikanih in postopačev. — Da pa brezverna lačna lahonska sodrga začne skruniti tudi svetišča, tega se nismo nadejali. V kapucinski cerkvi so bile napisane s kredo na spovednici besede: „Evviva Gorizia italiana“, na zidu pa s čopičem: „merda ai selafsi!“ — Tako! Tudi svetišče, kjer biva Najsvetejše, ni varno pred lahonsko sodrgo. To je laška dostojnost, laška omika. Kaj takega se ne čuje celó od Culukafrov. Kaj bi bilo, ko bi se zgodilo kaj nasprotnega v židovski sinagogi? Pač bi divjala Sara. V Izraelu bi grmelo in strele bi padale na vbogi slovenski narod. Vi pa gospodje moraliste pri „Ecu“, namesto da frčite od zavoda do zavoda in prepovedujete slovensko petje, podučujte svoje nevedne bratce, da bodo vsaj vedeli, kaj je „bogo-

skrunstvo", in kako se glasi prva in druga božja zapoved. Svojo nepravilno politiko pa pustite, in čas, kar ga vam preostane, vpo- trebite za podučevanje brezverne laške mladi- ne. —

* **Za tehnika g. Koršiča** nabralo se je v krčmi Josipa Pahorja v Matjarišču gld. 2-60.

* **V Solkanu** se osnuje posebno pevsko društvo s samostalnim pravili. V nedeljo teden je bilo o tem že prvo posvetovanje, katero se je vršilo na inicijativo g. dr. H. Tuma. Lepó so govorili o potrebi in namenu novega društva gg. dr. Tuma, naduč. Jug, kaplan Dermastija in mladenič Golob. — V Solkanu je prav veliko mladine; upamo torej, da novo društvo začne kmalu čvrsto delovati! — Solkanci! Vi ste zasloveli kot vrli narodnjaki že pred 30 leti; pokažite vsemu svetu, da od tedaj niste nazadovali. Naprej, k časti in slavi domovine in naroda!

* **Iz Črnič.** — Te dni smo imeli v Črnicah kaj sijajen pokop; nesli smo k večnemu počitku Marijo Kosovel, v naši vasi obče poznano kot dobro in skrbno gospodinjico ter uzorno mater, ki je izredila 6 sinov v krepke mladeniče, kateri so deloma doslužili, deloma še služijo v vojaki; zraven teh tudi dve hčeri. Znano je tudi, da je bila jako radodarna in usmiljena za tukajšnje ubožce. Ker ima družina Kosovel jako razširjeno sorodstvo, se je videlo pri pogrebu izredno dosti sorodnikov t. j. iz Ajšovice, Dornberga, s Krasa in iz Trsta. Črniški in batujski pevci pod vodstvom našega izvrstnega organista in pevovodje g. M. Vinciča so zapeli pred hišo pokojnice „Slovo“ jako dovršeno, isto tako na grobu „Jamica tiha“, ter tako za vekomaj izročili materi zemlji njene telesne ostanke. Blag jej spomin!

Bolezen prevz. knezo-nadškofa. — 30. m. t. je došel k prevzvišenemu sloveči profesor dr. baron Kraft-Ebing z Dunaja. Zbrani zdravniki so popolnoma odobrili dosedanje zdravljenje, ter izdali naslednje zdravniško spričevalo: Njega prevzvišenost knezo-nadškof dr. Alojzij Zorn boleha že dva meseca na melanholiji, ki je v provzročilni zvezi z nevropatično konstitucijo in razburjenjem duha. Pri zdravniškem opazovanju nismo našli nikacega znamenja, ki bi se moglo neugodno tolmačiti. Pričakovati je tedaj, da bolezen, ki traja navadno 4 do 6 mesecev, v prihodnjih mesecih popolnoma poneha, ter da prevzvišeni zopet vzame svoja opravila. Da se to doseže, je poleg zdravniške pomoči posebnó strogo paziti na to, da se odstrani vse kar razburja duha. Ker na takega bolnika vpliva vsak vnanji utis, je neobhodno potrebno, da bolnik ne pride v nobeno dotiko s svetom, ter ga smejo obiskovati le njegovi najzaupniši prijatelji, zdravniki in strežeče mu osebe.

V Gorici, dne 30. maja 1897.

Dr. baron Kraft-Ebing.

c. kr. dvorni svetovalec in univers. profesor
dr. vit. Bleweis - Trsteniški
dr. Andrej Lisjak.

Osebné vesti. — Stolni vikarij, veleč. g. Andrej Pavlica v Gorici, je dovilil na dunajskem vseučilišču zadnji strogi izpit ali rigoroz. Čestitamo rodoljubnemu duhovniku!

Slovenec, novomašnik v Ameriki. — Doznajemo, da č. g. Andrej Smrekar, naš rojak iz Kneže pri Tolminu, je služil dne 6. t. m. novo mašo v Towru v Minnesoti v Ameriki. Čestitamo!

Odlikovanje. — Višji oskrbnik c. kr. poštnega in brzojavnega urada v Gorici g. Peter Augscheller je bil odlikovan z zlatim zaslužnim križcem s krono. V nedeljo, 30. maja je bil odlikovanec slovesno „križan“ v navzočnosti vsega uradnega osebja. Glavni nagovor je imel ravnatelj g. Pokorny iz Trsta. Gospod Augscheller službuje že 42. leto, ali zdi se, da nič kaj ne mara iti v pokoj in pustiti takó do povišanja kakemu drugemu uradniku, ki morda že dolgo željno na to čaka. Mi bi g. A. iz srca privoščili zasluženó pokojnino.

† **O. Raphael Oblak.** — V petek popoldan, 21. maja, je umrl tukaj prečastiti o.

Raphael Oblak, velezaslužni provincijal č. o. kapucinov. Pogreb je bil v nedeljo 23. maja. Preč. oče Raphael se je rodil v Školij Loki na Kranjskem l. 1841., v red je stopil l. 1861. Provincijalom pa je bil že tretjič izvoljen l. 1894. — Bil je blagega značaja, pobožen in vsem priljubljen. Priporočamo ga vsem znan- cem in prijateljem v blag spomin. Da je bil pokojnik res blaga duša in dober rodoljub, nam priča dejstvo, da mu laški časopisi nezaprinsajo niti po smrti. Lahka mu bodi slovenska zemlja!

Furlanska železnica. — Občni zbor delničarjev bo 10. junija na Dunaju. Divi- denda bo letos baje zopet jako mastna.

Tržaško podporno in bralno dru- štvo vabi na izlet, ki ga priredi v nedeljo, dne 20. junija t. l. v Tomaju. Ker pa je treba pravočasno vozove in še marsikaj drugega pripraviti, prosi se gg. ude in goste, ki mi- slijo udeležiti se izleta, da se prijavijo v dru- štvenih prostorih (Via Stadion, štev. 19) prej ko je mogoče. Jako zanimiv program veselice, ki se bode vršila v Tomaju, objavi- vimo pravočasno. Odbor.

Kolesarsko društvo „Gorica“ na- proša svoje člane, da poravnajo čim prej svojo članarino, na kar se jim dopošljejo izkaznice.

Enaka mera Slovenem, kakor Ita- lijani. — Ko je gosp. Budin proti listu „Corriere di Gorizia“ in zidinjci Luzzatto vložil slovensko obtožnico zavrnila jo je ta, češ, da kot Italijanka ni dolžna sprejeti slo- venske obtožnice.

Okrožno sodišče je to tudi koj sprevi- delo, ter brez vsakega obotavljanja vročilo zidinjci obtožnico obtožitelja Slovenca v ita- lijanskem prevodu.

Ko sta pa te dni dva kmeta, ki ne poznata niti besedice italijanske zavrnila italijansko obtožnico, zahtevalo jo v slo- venskem jeziku, ju je preiskovalni sodnik zavrnil, češ, da to ne gre.

Od nekod, 23. maja. — Sedaj, ko je že ljudstvo skoraj v najskrivnejšem kraju naše Goriske probujeno, nahajajo se vendar mej njim kukavice, ki bi imele biti vzor, a prav iste naravnost pred svetom sramotijo značaj slovenskega življa. Evo slučaj:

Dne 16. t. m. je bil pri meni Anton Kogoj iz Gor. Lokaveca h. št. 181. in mi je pokazal svojo delavsko knjižico, v kateri sem videl v svojo največje presenečenje: *Inhaber dieses Buches ist Atzenbahnarbeiter nach Schnäberg in Wien.*

Gemeindeamt Lokovec 14./3. 1897.

Bürgermeister: Suligoj l. r.

Zraven je pritisnjen slovenski obč. pečat!

Ali se ni za „frdamati?!“ Možje na kmnilu nam podirajo! Ako so že toli neza- vedni, da jim je v ponos, če bi si morebiti v največji sili znali mej Nemci s težavo ku- piti kruha, naj vendar svojo neumno grman- ščino, kateri bi se še vsak nemški otrok sme- jal, prihranijo zase. Volilci, pozor pri obč. volitvah! Tudi iste so važne!

Razpisana prebenda. — Deželni od- bor razgláša: Ena izpraznjena prebenda usta- novitve za plemenite gospé poknežene gro- fovine goriske in gradiške se s tem razpisuje z opazko, da imajo prosilke podati svoje do- tične vloge v šestih tednih goriskemu deželnemu odboru. V ta namen naj dokažejo: 1. da imajo najmanj 18 let; 2. da so uboge; 3. vrsto njihovega plemstva in ali spadajo med plemenite rodbine tukajšne grofovine; 4. da so lepega zadržanja; 5. stan in pre- moženje njihovih starišev, pa kake zasluge imajo oni za državo; 6. število sester, ali uživa že katera izmed njih ali prosilka sama, kako prebendo ali drugo pomoč.

Alli res Slovenec? — V „Corrieru“ smo čitali Nekega dne, da so našli na vratih cerkve sv. Ivana v Gorici tale napis: „Zivio slovenski, m... per gli italiani!“ — Ako jo bil napis res tak, tedaj ga gotovo ni napisal Slovenec marveč kak Lahonček; saj ni mogoče, da bi Slove- nec pisal „zivio slovenski“, nasproti pa pravilno napisal slovniški členek „gli“ pred „italiani“.

Kako se temu pravi? — 2. t. m. je bila pri tukajšnem c. kr. okrožnem sodišču razprava proti g. R. Vervegi in odgovor- nemu uredniku „Eco del Litorale“, Dante Grossi-ju, obdolženima volilne korupcije. Državno pravdnístvo toži namreč g. Vervego, da je hotel kupiti s petakom Grossijev glas za državnozbornskega kandidata Bujattija. Raz- prava je dognala, da Vervega ni imel nikakor namena podkupiti Grossija, marveč mu je dal petak kot plačilo za raznašanje volilnih oklicov in za agitacijo. Oba zatočenca sta bila oproščena, g. Vervego je zagovarjal od- vetnik dr. Frapporti, odgovornega ured- nika katoliškega lista, kakor se sam naziva „Eco“, pa dr. Graziadio Luzzatto. Najbolj zanimivo je to, kako je prišlo do tožbe. Grossi je pisal namreč list g. Vervegi ter ga izročil znanemu pokopališčnemu čuvaju On- garu, naj ga naslovniku ali osebno izroči ali pa odda na pošto. Ongaro pa je vročil oni **zapečateni list** drugemu podžupanu **Kür- nerju**, od koder je prišel po policiji v roke državnega pravdnístva. Kako se temu pravi? — Pri obravnavi je bilo navzočih mnogo židov in laških volilnih agitatorjev.

„Adam Zanetti“ — furlanski župnik in poslanec, je izjavil v „Eco“, da je on najprej katoličan, potem Furlan in naposled Avstrijec. — Lahonski listi se mu rogajo, češ, da nima srčnosti tudi javno po- kazati svoje prave barve. „Corriere“ ga je prav pošteno okracal. — Prav dobro ga je okrcal tudi „P. L.“, ki ga je imenoval „ul- tranarodnjaka“ po vzgledu ostalih frama- sonsko-liberalnih poslancev laškega kluba. — Ubogi Adam, v kake zagate je zalezal! Rad bi ostal „uzoren“ katoličan in tiral dalje framasonsko-liberalno politiko!

Goriški magistrat in nova cerkev. — Kakor smo svojedobno poročali, je mestni svet goriški odrekel staro pokopališče za zi- danje nove cerkve, ker mu niso dopustili pa- tronata. Na to se je odbor za novo cerkev obrnil do starešinstva, naj mu prostor proda. Toda tudi na prodaj je bil prostor le pod pogojem, da magistrat dobi patronat, t. j. da cerkev bode izključno italijanska. Temu pa odbor ni hotel privoliti, in tako se cerkev na starem pokopališču ne bode zidala. Sedaj bodo drugje kupili prostor, ter sezidajo cer- kev v čast presv. Srcu Jezusovemu. — „P. L.“

Ravnopravnost na magistratu! — Ker je nadzornik mestnega tržišča svojevo- ljno odstranil iz trga služabnika gg. Birsa in Šlafferja ter mu prepovedal uhod na trg za nedoločen čas radi tega, ker je Slovenec in baje pripravljaval zaslužek le Slovenkam — sta se gospodarja pritožila na magistrat proti takemu postopanju in sicer v slovenskem jeziku. Mestni magistrat je reč rešil — v ita lij a n š č i n i. To je tudi prinos k rav- nopravnosti na mestnem magistratu!

Ni irredente? — 2. t. m. je petnajst- letnica smrti glasovitega Garibaldija. Go- riska „Sentinella“ je napisala ob tej pri- liki nekoliko prav vročih besed. Državni pravd- nik Vidulich ni našel v njih nič nedovo- ljenege, — Za nas je to tudi prav, le za- pomnimo si!

„Svojim k svojim“. — Zadnji „P. L.“ se je tudi prav pošteno potegnil za to krasno geslo. Med drugim pravi:

„Zato pa opozarjamo vse Slovence in prav posebno okoličane, da naj hodijo ku- povat k tistim trgovcem, katere jim priporo- čajo slovenski časniki!!“

V boleznih kličite slovenske zdrav- nike!! Zares nečuvno je, da se v slovenski okolici tolikokrat kliče poznanega žida, zdrav- nika v Raštelu.

Katoliški kristijani, Slovenci, pustite vendar enkrat žide zdravnike in advokate, pa tudi ljudi, kateri žide podpirajo in z njimi sočustvujejo.

Ob priliki potrebnih pravd, ke- dar se niste mogli poravnati se stranko pri- jateljски, kar bi bilo najpametneje, pojte k slovenskim odvetnikom, ne pa k ultralaškim odvetnikom ali celo židom! Z edno besedo: „Podpirajte najprej in pred drugimi svoje ljudi, podpirajte Slovence na celi črti!!!“

„Sentinella“ in Sv. Gora. — Goriško „budalo“ je zopet znašlo nov napad na ita-

lijansko narodnost — in to na Sveti Gori. Tri spominske plošče, ki so jih v spomin svojega romanja vzdali na pročelje stopnic tržaški pevski društvi „Adrija“ in „Slava“ ter „Delavsko podporno društvo“. so kakor trdi „Sentinella“, „un novello insulto alla nostra italianità“. Kaj je žaljivega na teh ploščah? kaj nekrščanskega? Preberite napise in odgovorite modrijani pri „Sentinelli“. Oh mnogobrojnih italijanskih spominkih v cerkvi in nagrobnih kamenih na pokopališču se še nikdar Slovenci niso spodlikali, dasi je Sv. Gora na slovenskih tleh. Slovenci predobro vedo, da je Marija mati vseh. Slovencev in Italijanov. Vi pa iščete žaljenj! Pobožnih Marijinih čestilcev laških pa tudi ves vaš vik in krik ne odvrne od svetogorskega svetišča, saj vedo, da bodo posluženi v njih jeziku. Ljudi duha „Sentinelleinega“ pa Sv. Gora nikdar ne bo pogrešala, najmanj pa na sv. Mihaela dan. „Avete capito!“ — „P. L.“

Iz Gorice nam pišejo: Pozor gospoda. Prosimo gospode župnike in gospode župane da bi kolikor mogoče previdno in taktno postopali kadar mislijo premenjati vozničke.

Kaj se je zgodilo Antonu Gruzovinu — ulica Vetturini št. 14, nočemo opisati, samo prosimo in želimo, da bi se ona netaknost popravila, ker mož je ud podpornega društva, podpira tudi Slogino šolo, voli zmiraj z našo stranko in ima velik vpliv na pametne goričane.

Gruzovinov je več tukaj, ki so nasprotni nam, ali Tone je bil in je naš — zatorej je nam v veliko korist ako ga ohranimo — in ne samo njega nego i druge pametne poštenjake goriške.

Skrbimo zatorej si pridržati prijateljstvo vsih onih goričanov, ki nam niso bili nikoli in v ničemer nasprotni. Zatorej, taktnost in previdnost v obče se priporoča.

Iz Gorice je prejel naš tiskar to - le dopisnico: „Castiti gospod! Ako imate kaj pevskega daru, vrli gospod! prosim, poskusite, ali bi se morda ne pelo lahko sledečih besed po napevu „Hej Slovenci, naša reč slovenska živo klije!“

„Fej lahoni, njih lahonska reč neznansko gine;
Njih neznošnim krivdam kmalu vse veselje mine.
Zgini, zgini, duh lahonski
Vzbuja se slavjanski!
Trdno zdaj se oklenimo
Gesla „Svoji k svojim!“

Nekdo, kateri iz srca želi, da bi Vaša soproga kmalu popolnoma okrevala“.

Novačenje v Solkanu. — Lahonski listi so z gotovostjo pričakovali, da 31. maja se pripeti v Solkanu vsaj kak mal nered, o katerem bi pisali potem na dolgo in široko. Toda sami so morali potrditi, da se je dovršilo v najlepšem redu, izvzemši slučaj, da neki novačenec je bil det pod ključ za 4 dni vsled „premalega spoštovanja do komisije“. Pozabili pa so povedati, da oni novačenec je rojen v Trstu in Lah po vzgoji in misljenju. Kdor je napravil nekaj nedopustnega, je bil torej edino ljubljenec lahonskih listov. — Naši mladeniči so se uzorno vedli, da so imponovali komisiji. Nad vhodom v dvorano, kjer se je vršilo novačenje, sta plapotali dve mogočni trobojnici poleg cesarske zastave.

Poklicanih je bilo okoli 170; v dobrih dveh urah je bilo vse dovršeno. Potrdili so jih 19.

Kako so „korajžni“ in — uljudni. — Nasi goriški lahoni nimajo „korajže“, da bi povedali v obraz to, kar čutijo v svojem srcu, temveč storijo to na način, kjer se jim ne more stopiti na prste. Imajo sicer na razpolago „revolversko žurnalistiko“ in jo tudi uporabljajo, deloma brezobzirno, vendar jim to ne zadostuje, nego se zaletavajo v predale časopisov onkraj meje, namreč v Videm, kjer je njihovo središče in „Patria del Friuli“ kot glavno glasilo primorske irredente. Torej, česar se ne upajo izbruhati v Gorici ali v Trstu, storijo v časnikih iz Italije, ki se mnogo čitajo na Primorskem — sevé največ v italijanskih krogih. V svoji številki z dne 29. maja je prinesla „Patria del Friuli“ strupen dopisil proti g. G. Ferd. Resbergu, radi tega, ker je, kot nepristranski mož, prevzel glavno zastopstvo zaloge vsega kolonijalnega blaga za Goriško in Gradiško z upanjem, da s tem ustreže vsem slovenskim

trgovcem in pravičnim Lahom v Furlaniji, kateri so mu obljubili svoje odjemanje. V tem časopisu ga prav nesramno napadajo in mu grozijo, da ga bodo bojkotovali. Nasi veljaki po deželi so deloma že dobili in še dobé okrožnice, katere jim povedó, kam imajo pošiljati ljudstvo po potrebne reči, koje so doslej pogrešali iz takih virov, iz katerih jih dobi g. Resberg. Opozarjamo na oglas g. Resberga.

„Bacillo della peste bubbonica slovenica“. — V imenovanj številki v „Patria del Friuli“ je vsopredno napadla zopet g. Jurija Mose-ta in ga imenovala „bacillo della peste bubbonica slovenica“ (črv slovenske kužne bolezni) in sicer le radi tega, ker mu zavidajo, da ga podpirajo Slovenci. Žal jim je namreč, da so Slovenci tako trmasti in letajo k njemu puščati svoje groše namesto k njegovim tekmovalcem iz laškega taborja, kateri se dobrikajo Slovencev v obraz, zadej pa jih izsmehavajo in žalijo. Takšni napadi na ljudi, koje podpirajo Slovenci, naj bodo poslednjim navodilo, kam jim je zahajati po potrebnem blago.

Že vzdihujejo! V „Corriera“ je bridko zdihoval neki dopisnik iz Kormina, ker so v Kojskem zapodili neke furlanske branjevke, ki so došle v Kojsko prodajat one slaboznane furlanske „buzzolai“. — Kaj šele bo!!

La canzonetta odiosa. — „La Sentinella“ in bratec „Corriere“ sta strašansko razkačena na nedolžno slovensko pesnico „Le pustite“ in srčno želita, da bi jo zaplenilo državno pravdnistvo. Ker jih je g. Mose delil tudi v svoji prodajalnici, so ga ovadili celó redarstvu in mu grozè, da se bo moral zagovarjati radi § 24. tisk zakona, češ, da je delil prepovedano (!) tiskovino! — Sevè, „Lassè pur che i cauti“ ecc. jim ni prepovedana, ker je naperjena proti primorskim Slovanom sploh. Ta pesem je začasno jezila tudi nas, sedaj pa ne več, kajti naša slovenska je postala dober zdravnik za naše živce. Kar ste sejali — to žanjete!

Opozarjamo Slovence, da pazijo, kje kupujejo potrebno blago ter naj se ne pustijo zaslepiti, ako jim laški trgovec ponudi blago za nekaj krajcerjev ceneje, kajti to stori le v njih škodo. Zvedeli smo namreč, da je neki voznik iz Tolmina bil najprej pri Slovincu in si gledal otrobi, turšico itd. Poprašal po ceni in šel k laškemu trgovcu. Poslednji mu je dal ceneje in pri njemu je kupil. Blago je pripeljal na dom, zvagal in opazil, da je manjkalo pri vsakem žaklju otrobov in turšice po eden in pol kilogramov in pri soli celó dva in pol kilograma, in sploh blago je bilo spodaj slabše kakor na vrhu žaklja. Iz tega je razvidno, da so ogoljufani le oni, kateri kupujejo blago pod ceno. Pozor torej in kupujte le pri onih, katere priporočajo naši časopisi! — V Gorici so cene itak že takó nizke za vse blago, da ne morejo biti niže.

Rodoljubi, kaj vendar delate? — V Gorici imamo hud boj z nestrpnimi nasprotniki, katere hočemo spokoriti z geslom: Svoji k svojim! — Toda še vedno opazujemo, da veliko naših ljudij zahaja k našim največjim sovražnikom; zlasti ženske iz nekaterih krajev polnijo lahonske stacune! — Rodoljubi na deželi, kaj vendar delate? Zakaj ne podučite svojih ljudij?! Na delo, ne le — prazne besede!

Ogibajte se laških trgovin! — Nekega dne preteklega tedna je stala Slovenka z dežele v Raštelju pred prodajalnico laškega trgovca. Kmalu iz nje pristopi trgovski pomočnik k Slovenki in jo na vso moč prigovarja, da bi vstopila in kaj kupila. Slovenka ni imela tega namena in se je branila. Ko jo trgovski pomočnik vidi, da s svojo jezika-vostjo nič ne opravi, poprime Slovenko za obleko in povleče s tako silo, da ji jopič popolnoma razčesne. Mož, ki je bil priča temu pobalinstvu, pristopi k Slovenki in ji ponudi svojo pomoč, da dobi zadoščenje in pravico. Ali je to dosegla, nam ni znano: po dogodkih zadnjih tednov smo dobili toliko dokazov o tem, kako se meri Slovincem pravica, da dvomimo. — Neki duhovnik iz okolice je prišel v goriško laško stacuno;

ondi so mu sicer postregli v slovenskem jeziku in on je plačal brez pogajanja. Ko je odšel, rogol se je trgovec za njim: „Prokleti škla! govoril si sklaverski, zató pa plačal 2 gld. več nego drugi!“ — Kaj nas uči ta dogodba? — Svoji k svojim! — Dá, ogibajmo se laških prijateljev! To priporočamo posebno našim okoličankam, kajti one so še vedno nekak steber in podpornik laških trgovin o tem se lahko vsakdo prepriča vsak dan zgodaj. Mejtem, ko se možki okoličani zavedno ogibajo takih prodajalnic, ne delajo tako njih še nezavedne žene, in radi tega priporočamo našim možakom po deželi, naj poučijo svoje žene, v kojoj prodajalnici naj pojdejo po to ali ono reč. — Svoji k svojim!

Uspesh bojkota. — Spominjamo se, da so pred 15 leti naši nasprotniki bojkotovali v Gorici nekega našega trgovca, v nadi, da bo moral zapreti prodajalnico. Ker mož ni bil odvisen od goriskih Lahov — je danes še vedno na površju brez enega laškega odjemalca in hvala slovenskim grošem, je v takem položaju, da more tekmoovati marsikateremu laškemu trgovcu. Tako se je zgodilo Slovincu, katerega so Lahi „bojkotovali“. Kako bo z laškimi trgovci, katere „bojkotujejo“ Slovenci, nam pokaže prihodnost!

Srečen pot! Neki že prosluli lahonski trgovec na Placuti je govoril v navzočnosti neke Slovenke v prodajalnici proti neki Italijanki med raznimi drugimi pogovori, tako-le: „Če bi bil jaz zagotovljen, da pridé Gorica v slovenske roke, se grem prej tem hitro obesiti“. No le hitro, vrvico plačamo mi!

Najbolje sredstvo, kako spraviti goriške nervozne talijančice onkraj luže. — Hudomušnež nam piše: „Hudobni goriški Slovenci so si preskrbeli vsak svojega kosa, da ga naučijo narodno himno: „Naprej zastava Slave“. — Pogovorili so se tudi, da jih izpustijo v javni vrt, ko jo bodo že znali popolnoma zvižgati. Ti kosi-profesorji vzamejo strogo v delo te renegatske kosje pare, da se čim prej privadijo vsi goriški kosi svoje stare himne. Tedaj tudi tiči bodo morali plesati, kakor jim bodemo zvižgali. To vam bo izzivanje! A gorje ti, zatirani Italijančič, ti si res pomilovanja vreden!

Tuone Buobkov“.

Papiga „izzivalka“. — Nekdo nam piše: Gospa Marija Kenda, trgovka in krčmarica na Bači poleg Sv. Lucije, ima papigo, ki zna nekatere stavke popolnoma pravilno in čisto slovensko govoriti. Prigodilo se je pred nekaj dnevi, da je slučajno prenočil tam neki gospod iz Gorice. Prišedši zjutraj iz svoje spalne sobe, na kraj, kjer stoji navadno ta tolikanj prijazna papiga, glej čudo, ona ga takoj pozdravi: „Dobro jutro, gospod!“ On ji odzdravi: „Bon giorno!“ Na to mu ona odzdravi: „Jaz nisem talijanka, pa tudi ne bom; sem zvesta slavjanka, ki ljubim svoj dom!“ Krčmarica, ravno pri tem navzoča, se ni mogla smeha zdržati. To toli komično in zanimivo dogodbico mi je pravila sama krčmarica. O tej izučeni papigi se vsakdo lahko sam prepriča.

Nova vozna pošta. — Dne 1. junija se je otvoril nov poštni urad v Biljah; zajedno začne voziti poštni voz ob 6. uri zjutraj iz Mirna, čez Bilje v Vrtojbo in od tam v Št. Peter in v Gorico, kamor bo prihajal ob 7¼. Ob 12. uri se bo vračal po isti poti nazaj v Miren. — V Vrtojbi bo tudi poštna nabiralnica.

Avita coltura! — Prošli teden se je ob 8½ uri zvečer vračal neki c. kr. uradnik s svojo soprogo domov po ulici mestnega vrta. Mimo sta prišla dva pomočnika neke goriške trgovine. Slovensko ime lahonskega trgovca znači, da je „puro sangue“. Jeden obeh trgovskih pomočnikov glasno zakliče uradniku nasproti „scia!“ in jo hitrim korakom pobriše naprej. Žaljeni gospod je sam prišel v naše uredništvo povedat o tem pobalinstvu. Kje bo iskal zadoščenja? Pridruži se pač vrlemu ljudstvu, ki se zadnji čas krepko in složno pripravlja, da s samopomočjo odvali od sebe nesramne nositelje avite colture! „Le pustite, naj kričijo!“ — V nedeljo popoldne je šel neki Slovenec s svojo rodbino od kolodvora proti mestu. Za njim je prisopihalo šest goriških pobalinov od 18

20 let in eden njih je zaupil „fora i sciavi“. Slovenec je prezrl to psovko, prvič, ker ni imel druge priče kot svojo sorodnico in male otroke, in drugič, ker ve, kako se kroji pravica v develi deželi.

Poobesili bi nas radi. — Neko mlado dekle nam poroča naslednji slučaj: „Neko jutro pridem po Raštelu in dobim pred neko laško trgovino kopico svojih sovaščanov, ki so baš hoteli v vstopiti v omenjeno prodajalnico. Opozorim jih, naj grejo raje k našim trgovcem kupovat, na kar pride domača gospa na prag ter nas začne vabiti v štacuno. Mož jo je hitro popihal, ostale nas je pa začela gospa oštevati, češ, da hodimo Slovenci zato k Možetu, ker smo zabiti in neumni ljudje. Dalje je tudi svojim vročim: željam dala duška s tem, da je eno izmed njih glasno povedala, namreč: V Gorici bi ne bili še tako nemirni Slovenci, da bi se ne pustili od tistega pr..... Gabrščeka podpihovati. Bilo bi pač najbolje, da bi Gabrščeka obesili, potem bi bil zopet mir“. — Da, mir bi bil, tako si mislijo goriški Lahi, pa se grozno motijo; računajo pa ne na to, da je že tudi našemu ljudstvu davno padla mrena raz oči ter da se hoče osamosvojiti vsakim načinom. Spreledali so in se zbudili iz stoletnega spanja! Le tako naprej in držite se gesla „Svoji k svojim!“

Iz Rihemberga smo prejeli dopis, ki pripoveduje, da tamošnje ljudstvo je zelo nejevoljno na domače štacunarje, češ, da jemljejo blago še vedno pri zagriženih nasprotnikih. (Dopis imenuje pet takih). Pripoveduje tudi, da štacunarji zagovarjajo svoje zalagatelje v Gorici, češ, da niso takó zagriženi nasprotniki itd. Konečno nas dopisnik pozivlje, naj pazimo na to, kje kupujejo rihemberški štacunarji. — Čudna naloga! No, od 1. ali 5. junija naprej bo v Gorici največja zaloga kolonjalnega blaga, kjer so bodo lahko posluževali vsi naši trgovci brez najmanjše škode. Tam lahko izvemo za vsakega posebe, ali kupuje ali ne! Kdor ne bo tam kupoval, ga prijavimo občinstvu.

Plesi v Furlaniji so dovoljeni tudi letos. — Ali čujemo, da tudi v Gorici bodo plesali po navadi zadnjih let; dovoljenje je prišlo baje celó z Dunaja. Tudi tombola 29. junija se baje bo vrsila, — dočim se delajo ovire celo slovenskim društvom za prirejevanje veselice. — Ali naj res ostane pri taki dvojni meri?

Kakó so malenkostni! — Slovenska dekleta v okolici nosijo predpasnike, ki imajo ob robu belo-modro-rdeče črte. In s tem je nastala nova nevarnost italijanstvu Gorice! Skrbni oče župan je takoj obvestil redarstvo o tem „atentatu“ na Gorico in zahteval pomoči. Ali je redarstvo dekletom že potrgalo te predpasnike z života, nam ni še znano. Prav verjetno je, da pride še do tega. — Lahonski listi pa kriče, kakor bi bil že: Hanibal ante portas! Ubogi Lahi, vsak dan nove skrbi, nove nevarnosti! To je res že grozno! Čudno, da niso še pobegnili od tod v kraje, kjer bi jih ne strašile te grozne „ruske zastave“.

V Podbrdu bodo imeli sv. misijon od 6. do 13. t. m. — Tankaj se že jako veselje nove bohinjske železnice, ki odpre tamošnje kraje širšemu prometu.

Porotna obravnava Budin contra „Corriere“ se bode vršila 19. junija pred zadržskimi porotniki. Č. g. Budina bosta zastopala dr. Stanič in dr. Peter Klaič. Razprava obeta biti zelo zanimiva, ker se baje pridno učita hrvaščine — dr. Pajer in dr. Graziadio kot zagovornika.

Lopovščine. — Že pred leti so lahonski listi plašili Slovence, da Lahi odpusté vse slovenske služabnice. Toda laški gospodarji veliko bolj potrebujejo slovenskih služkinj nego narobe, zato so ostale take groznje brezuspešne. Zadnji čas pa so začeli kar na sploh ostudno obrekovati vse Slovenke, češ, da so „nemoralne, tatice, nevarne klepetulje“, da so „detomori“ prav gosti itd.! — In takih lopovščin ne vidi naš slavní dr. pravdnik, za taka žaljenja ne dobi nijednega paragrafa v kazenskem zakoniku!

Ko so pred dvema letoma slovenski porotniki oprostili dekle Pajtner radi po-

žiga, tedaj so upili lahonski listi: glejte, taki so ti slov. porotniki! In mi vemo, da je slo na višje mesto tudi poročilo o „nezanesljivosti“ slov. porotnikov in da je v „državnem interesu“, upirati se slov. porotni klopi. — Na to lopovščino smo že tedaj primerno odgovorili.

Letos je zopet drugače! „Corr.“ je izračunal, da po slovenski porotni klopi so dobili obtoženci 12 let ječe, po italijanski pa le 4½; na to pa vpraša: Kako korist so imeli obtoženci od slov. porotne klopi? In očitno se namiguje, da laški porotniki so bili milejši od slovenskih! — Evo druge lepovščine! Kar se tiče kazni, treba opomniti, da isto je določil sodni dvor, — porotniki pa so izrekli le svoj „kriv“ ali „nekriv“. Ali uprav iz slučaja Pajtner in iz letošnjih je dovolj jasno, da slov. porotniki so sodili stvarno in po svoji vesti. Kdor je kriv, naj se obsodi, ako pa ni, ali da krivda ni dokazana, naj se oprostí!

In še jedno! Ker je bilo letos več Slovencev na zatožni klopi nego Lahov, delajo lahonski listi zlobne opazke, kakor da smo Slovenci narod potepuhov in zločincev! Tudi take lopovščine pušča v svet naš strogi državni pravdnik! Mi pa najsvečaneje protestujemo proti takim infamnim žaljenjem! Slučajnosti ne dokažejo ničesa, toliko bolj, ker Slovenci imamo v deželi večino prebivalstva! Lahoni naj le pometajo pred svojim pragom, ki je dovolj nesnažen!

„Il Corriere“ in slovenski obtoženci. — Nekdo je pisal „Soči“: Dovolite, da opozorim tudi jaz na neko okoliščino, v kolikor se dostaja kakovosti zločinov slovenskih obtožencev in onih z laške strani. Ker so se ti časopisi pobahali, da je bilo pred porotniki največ slovenskih obtožencev, dobro je, da se tudi izvé, da večinoma, ako Slovenec pride pred sodišče in se izvzamejo redki slučajji, je Slovenec obtožen radi pretepa, zopersta vljanja, in tu pa tam tudi uboja v pretepu itd., torej vedno skoraj le radi činov, ki so sicer žalostno dejstvo, a ne taki, kot so n. pr. oni, radi kojih so toženi navadno Lahi, to je radi zavrtnih napadov, posilovanja nedolžnih otrok, nemoralno moško spolenje, tatvine itd. Ti zločini so gotovo sramotnejši, nego li taki, radi kojih so se morali zagovarjati večinoma Slovenci. Toliko v odgovor „Corrieru“ tudi na to stran.

Užigalice sv. Cirila in Metoda. — Zapazili smo na voglu Kapucinske ulice (onstran krčme „pri Lizi“) lepo urejeno okno z zavitki v narodnih barvah; to štacuno z jestvinami ima g. Andrej Vodopivec, Dornberžan. Slovenci so zahajali vedno v nekatere štacune v Podturnu in sicer k našim najhujšim nasprotnikom, — doslej so se nekateri zapustili te nasprotnike — ampak vsi naj to storé! Obrnite se k svojemu možu, kateri se ne sramuje v javnosti svojih narodnih barv in kateri nima strahu! „Svoji k svojim!“

Zaloga dežnikov. — Trgovec na Travniku, g. M. Poveraj, je naročil tudi dežnike za poskušnjo ter jih prodaja tako po ceni kot drugi založniki v Gorici, kateri niso naši somišljeniki. Radi tega opozarjamo naše rojake, kateri potrebujejo dežnike, naj si jih omislíjo le pri gosp. Poveraju, kajti, ako se sponese ta trgovina, otvoril nekdo trgovino samo z dežniki. In tako si opomoremo tudi s tem pogledu. — Svoji k svojim!

Povsod Lahí. — Iz Kimberga na Nižjem Avstrijskem nam pišejo, da se gradi ondi železnica do Hollensteina; pri vsej gradbi ni niti 50 avstrijskih delavcev in nad 500 jih je iz Italije. — Prav bi bilo, da bi se take razmere odpravile zakonodajnim putem.

Vipavska železnica. — Dobivamo vprašanja, kdaj se bo gradila ta železnica. Odgovarjamo, da pred zimo bo težko kaj, ker vlada ima drugih skrbi polno, da na to železnico pozablja. Upamo pa, da do zime bo vse v redu. Takrat naznanimo vse potrebno.

Slovenskim časopisom. — Goriški Slovenci smo pričeli gospodarski boj z nasprotniki na celi črti. Uspehi dveh mesecev so uprav velikanski! Ne bo dolgo, ko bodo nasprotniki bridko obžalovali svoje letošnje

„zmage“. — Toda v tem boju nam morajo iti na roko vsi Slovenci, vsi slovenski časopisi. Čim prej zmagamo Slovenci na Goriškem v tem boju, toliko bolje za ves narod. Ako bi v tem boju podlegli, bila bi to velikanska, obče narodna nesreča. Discipline, edinost vsega naroda pa bodi nasprotnikom znak naše resne volje, naše moči, pred katero bodo morali trepetati. Prosimo torej, da nas slovensko časopisje podpira, a ne morebiti, da bi podiralo ono, kar bi mi zidali. Kogar bojkotujemo na Goriškem, mora biti bojkotovana po celi Sloveniji! Slovenske časopise prosimo, da ponatisnejo ta sestavek:

Franekova kava. — Naznanili smo že, da smo odklonili oglase te tvrdke, ker ima v Gorici za zastopnika našega velikega nasprotnika, kateri dobiva okoli 1500 gld. samo na procentih. — Tvrdka ni hotela sprejeti pogoja, da mora za slovenko stran dežele najeti slovenskega zastopnika, oziroma tudi zmernejšega Italijana ali pravičnega Nemca. Ker pa „Soča“ noče podpirati in agitovati za znanega Bombiga v Gorici, zato je oglase odklonila, dasi bi jih tovarna rada drago plačala.

To na znanje slovenskemu ljudstvu. Kdor hoče se dajati zaslužka goriskemu Bombigu, naj le še kupuje Franekovo kavo. Sicer pa so nas popraševali že mnogi trgovci na deželi, ali se je tovarna udala ali ne, ker v drugem slučaju, da te kave ne bodo več prodajali. K temu jih seveda tovarna ne bo mogla siliti, kakor ne more nas, da bi sprejeli njene oglase.

Franekova kava. — Iz Podbrda sta nam poslala dva trgovca naslednjo izjavo: Slavno uredništvo! Dne 28. t. m. je bil v Podbrdu neki zastopnik Franekove kave, kateri je tudi po Bolskem in Cerkljanskem nabiral naročila za svojo tovarno; in pri tem je govoril, kakor bi bila dobila tovarna nekak „modus vivendi“ v tem, da bodo mali trgovci dobivali kavo direktno iz tovarne, a pravil je, da je bil v uredništvu „Soče“, in se je dalo iz vsega njegovega govorjenja sklepati, da s o s t e m z a d o v o l j n e tudi merodajne osebe v Gorici. Ker pa iz zadnje „Soče“ vidimo, da je mož govoril neresnico, **preklicali so tukajšnji trgovci svoja naročila**, dana vsled gornjih neresničnih trditvev, in prosimo, da sploh vso stvar pojasnite na eden ali drugi način, da prekličete dana naročila tudi trgovci po drugih krajih.

Dostavek uredništva. — Tovarna se ni hotela udati, pač pa nam je na vso silo zatrjevala, kak prijatelj Slovencev da je oni glasoviti Bombig v Gorici. Vrh tega se je tovarna vedla jako oblastno. — Pokažimo ji, da se je ne bojimo!

Duh in okus ločita najgotoveje prave užitnine od ponarejenih, katerih zunanja oblika lahko opehari marsikaterega. Nato se mora posebno gledati pri pravi sladni kavi nasproti navadno spečenemu ječmenu, katerega duh in okus postaneta kmalu zoperna. Ine sladna kava pa pristojna k Kathreinerjevi tvrdki. Ta kava se pripravlja na poseben način, že po vsem današnjem svetu znanim, da ima duh jednak onemu pristne bobove kave. Sladna kava nadomešča bobovo popolnoma, ali pa služi kot dober primesek k tej. Mnogobrojne znanstvene preiskave prvih veščakov potrjujejo to. Najgotoveje priporočilo pa so trajajoči vspehi. To priporočilo glede ne primerljivih prednostij sladne kave Kathreinerjeve je občinstvo samo dalo o tem, da je pri vsakem gospodinjstvu vedno več v rabi.

Na Pečinah izgubil se je psiček črne barve, nizkih nog imajoč sprednje čapice bele, ki čuje na ime Živko. Kdor ve, kje je, naprošen je vljudno, sporočiti nadučitelju Danilu Fajgelju na Srpencih.

Opozarjamo na oglas tvrdke Resberg-Truden. Ista tvrdka je poslala po deželi posebno naznanila. Ta tvrdka more tekrovati z vsako drugo kolikor gledé na c e n e toliko gledé na blagó. Vsi Slovenci k tej tvrdki! Niti eden naj se ne izneveri!

Razgled po svetu.

Državni zbor. — Dne 28. maja je opozicija zahtevala, naj se o vsaki predloženi peticiji glasuje dvakrat imenoma. O jedni peticiji se je res dvakrat glasovalo, potem pa je podpredsednik Abrahamowicz ustavil naznanitev peticij ter izjavil, da se naznani njih v ebina konec seje. Opozicija je ostro napadala predsedstvo, na kar je Abrahamowicz ob živahnem pritrjevanju desnice izjavil, da je dolžnost prezidija omogočiti redno delovanje drž. zbora, in preprečiti vse, kar bi moglo to ovirati. Glasovalo se je samo dvakrat, in sicer o Kaiserjevem predlogu, naj se zaključi seja. — Dne 31. m. m. je parlamentarna komisija desnice izrekla podpredsedn. Abrahamowiczu in Krajaču zahvalo za njiju energično vodstvo parlamentarnih razprav. — Slovanska zveza je določila kot govornika v adresni debati dr. Gregorca in Periča. — V parlament je došlo nad 200 peticij raznih obrtnih društev, v katerih protestujejo proti obstrukciji — Finančni minister Bilinski je predložil načrt zakona o naknadnih kreditih za leto 1897. Mej drugim zahteva tudi 63.000 gld. v podporo državnim in železniškim uradnikom na Kranjskem. — Dne 2. junija je trajala seja poslanske zbornice samo nekaj minut. Po otvoritvi seje je načelnik eksekutivnega odbora desnice Jaworski izjavil: „Mi ostanemo pri principih našega adresnega načrta, kateri obsejajo priznavanje zgodovinskih in avtonomnih političnih pravic kraljestev in dežel, in zahtevajo, naj se pravično izvede ravnopravnost vseh narodov, naj se goji prava religioziteteta in npravnost, naj se s plodonosnim delom skrbi za gospodarsko in socialno povzdigo vseh slojev prebivalstva. Razmere v naši monarchiji se morejo obrniti na bolje samo, če pridejo ta načela do veljave. Z ozirom na razmere v parlamentu se za sedaj odpovedujemo formalnemu vzprejemu adrese, za katero so se soglašno izrekle vse večini pripadajoče stranke, a smo vsi odločeni, držati se v adresi označenega programa za sedaj in za bodočnost“. Tej izjavi je sledilo živahno pritrjevanje in ploskanje na desnici. Na to je vstal ministerski predsednik grof Badeni. Ko je začel govoriti, jeli so Nemci zopet razgrajati. Badeni je obsojal obstrukcijo iz ozirov na državne in ljudske interese ter potem rekel: Po najvišjem naročilu zaključenjem 12. zasedanje državnega zbora. Desnica je ministerskemu predsedniku živahno ploskala, opozicija mu je ironično pritrjevala in mej hrupnim razgrajanjem kričala „Abzug Badeni! Proč z vlado!“ Ko je zbornica zaklicala cesarju trikrat „slava“, je predsednik zaključil sejo.

Raznoterosti.

* **Zdravnik — tat.** — V galeriji slik grofa Černi-na na Dunaji je bil ujet te dni gospod, ko se je pripravljaval ukrasti jako dragoceno sliko. Mož ni hotel povedati, kdo da je, a policijske poizvedbe so dognale, da je tujec praktični zdravnik dr. Bela Lenkey iz Budimpešte. Lenkey je priznal, da je hotel vkrasti, sliko in se opravičeval s tem, da kot zdravnik ne zasluži toliko, da bi mogel živeti. V Lenkeyevem stanovanju je našla policija raznega tatinskega orodja. Vse kaže, da je Lenkey že dlje časa po galerijah kradel slike.

* **Samomorov v Evropi** je po priliki vsako leto 60.000. Mej temi samomorilci je 2000 nedoraslih dečkov in deklic. V severni Evropi tira večino v smrt — pijanstvo, v južni pa beda in ljubezen.

* **Nemški cesar** je sultanu poslal pripoznanje za hrabrost turške vojske in spretno vodstvo Edhem-paše, s tem je hvalil nemške „Landsknechte“ 20. veka, sebi pa dal kolekovano ubožno spričevalo kot kulturonošec.

* **„Božje dete“.** — V Aragoniji vzbuja sedaj veliko zanimanje deček devetih let, ki je tam poznan pod imenom „Ninno de Dios“. Ta deček hodi od mesta do mesta in govori ognjevite nagovore v slavo prestolnega preidententa. List „Heraldo“ uverjava povsem

resno, da je to dete čudotvorno, da so njegovi govori boljši od govorov mnogih karlističnih parlamentarcev ter da imajo na občinstvo uprav velikanski utisek. Deček je sin nekega Italijana in neke Andaluzkinje, pa govori za denar. Neki komedijantski impresario ga hoče že na vsak način najeti za svoje — gledališče! — Aragoško občinstvo prav fanatično veruje v svetost in čudotvornost tega dresiranega dečka ter ima zato tamošnja oblast mnogo sitnostij. Kakor so pri nas imeli smešni bigotniki k „zamak-njenim“ starim devicam in k čudno odlikovanim štorom, tako noré Španjci sedaj za „božjim detetom“: sleparski ljudje pa izrabljajo ljudsko neumnost, da ga deró za — denarje.

Narodno gospodarstvo.

Nekaj o gospodarskih razmerah na Goriškem. — Zdi se, da so neprestane prošnje in pritožbe našega deželnega zastopa in kmetijskega društva slednjič vendarle obrnile pozornost merodajnih krogov na našo, v kmetijskem pogledu toli zanemarjeno deželo. To sodimo po nenavadnem zanimanju, koje razodeva v zadnjem času poljedelsko ministerstvo za naše kmetijstvo. Lani je poslalo ono najprej ravnatelja dobroglasnega kmetijskega učiteljišča v St. Michele na Tirolskem prof. Macha kot svojega pooblaščenca pregledavati naši deželni kmetijski soli v Gorici. Ta je skrbno opravil svoj posel, podal obširno poročilo o vsem, kar je dobrega in nedostatnega našel v obeh solah ter stvil prav moder predlog, kako naj bi se vravnal in razširil kmetijski pouk na Goriškem, da doživimo boljše uspehe od dosedanjih.

Za njim je bil v planinskem in predplaninskem delu dežele c. kr. mlekarški nadzornik g. Vincencij Charousek. Ta si je ogledal mlekarnice in nekatere planinske stane na Tolminskem in podal o tem svoje poročilo in svoje nasvete v prospah našemu mlekarstvu. — Zadnje dni avgusta je ministerstvo na prošnjo kmetijskega društva poslalo znanega sadjarskega veččaka prof. K. Mader-ja iz St. Michela, da je po celi naši deželi poizvedaval stanje naše sadjereje. Njegovo obsežno poročilo, ki se v kratkem tiskano objavi, utegne temelj postati prerogjenju naše sadjereje, če vzamejo sadjarska društva stvar resno v roke, če se bodo naši kmetovalci znali in hoteli ravnati po Maderjevih dobro premišljenih, praktičnih nasvetih in če bodo tudi iz državnega zaklada kaj izdatne podpore.

Nedavno sta se pripeljala v Gorico sekcijiski načelnik Oser in ministerski svetnik, baron Hohenbruck. Od tod sta pohodila nekatere pokrajine, opazovaje njih kmetijske razmere in potrebe. Mej drugim sta bila v trnovskem gozdu, v soški in idrijski dolini, sta si marsikaj zabilježila na svojem potovanju in kazala sta dobro voljo, da kaj storita za probujo in povzdigo našega kmetijstva.

Slednjič je prišel v Gorico gospod dvorni svetnik Herzmanovsky in je imel nalog od njegove prevzv. gospoda ministra, sprejeti deputacije raznih kmetijskih korporacij ter zaslišati je gledé njih želj in potreb. In prišli so zastopniki sadj. in vinarskih društev dornburskega, briskega in kanalskega; tudi sadjarski društvi tolminsko in kobariško, kmetijska zadruga v Cerknem in razna mlekarška društva so imela svojega skupnega zastopnika. Povedali smo preprijaznemu dostojanstveniku odkritosrčno, kje nas čevelj žuli in česa potrebujemo, da spravimo naše kmetijstvo na noge in da se postavimo na pravo pot kmetijskega napredka. Gospod dvorni svetnik nam je zastavil možko besedo, da bo krepko zagovarjal naše težnje in za posamezne potrebe nam je obljubil brze pomoči v mejah zalogov, ki so odločeni za podporo kmetijstva.

Priporočala se mu je tudi skrb za to, da bi potovalni učitelji bolj pogostoma prihajali med ljudstvo ter širili mej njim kmetijski pouk. Na njegovo vprašanje, ali so na to postavljeni učitelji tudi popolnoma zmožni našega jezika, smo mu odvrnili, da je g.

Cotič Slovenec in naš človek. „Saj je tako tudi edino prav“, opazil je na to, „kajli od ljudstva ni zahtevati, da bi se zaradi učitelja učilo nemščine ali italijanščine; uradnik je za ljudstvo in mora njegov jezik znati in nenarobe. Ako bi bil jaz okrajni glavar tukaj“, je dostavil, „bila bi moja prva skrb, da se naučim slovenščine“.

V ponedeljek je bil gosp. dvorni svetnik v Dornbergu in si je tam ogledaval vinograde, ameriško trtnico itd. Kakor čujemo, mu ni bilo vse prav po volji, kar je tam videl in slišal o vporabi sredstev proti trtni uši.

Naše kmetijsko društvo je prejelo poročilo, da prideta od 20. do 23. tek. meseca na Tolminsko zopet dva gospoda iz ministerstva za poljedelstvo — v kmetijsko-gospodarskih zadevah in sicer g. vitez dr. Weinzierl, ravnatelj semenskega poskušališča, in c. kr. mlekarški nadzornik g. Vincencij Charousek, prvi menda zaradi zboljšanja travnikov, drugi pa zaradi mlekarškega in sadjarskega pouka.

Mi ne voščimo nič družega, nego da bi vsi ti pohodi visoke gospode pustili velike blagodejne sledove za seboj. Dobrohotnost vis. vlade nam je ljuba, — a potrebna nam je njena dobrotelnost.

Javna zahvala.

Izrekam tem potom mojo najprisrčnejšo zahvalo vsem častim odjemalcem, kateri so me počastili na sejmu v Ajdovščini dne 28. maja. Njihovo zaupanje mi bode v spodbujó, da vstrajam na dosedanji poti, katera vodi k spoštni narodni vsprobuji na Goriškem. Še enkrat: presrečna hvata!

V Gorici, 2. junija 1897.

Jurij Mose,
trgovec v Rasteru.

Loterijske številke.

29. maja:	
Gradec	57 80 53 23 30
Dunaj	76 53 21 86 22
5. junija:	
Tist	16 9 17 57 82
Linc	40 4 75 7 31

Dunajska borza

5. junaja 1897.

Skupni državni dolg v notah		102 gld.	—	kr.
Skupni državni dolg v srebru		102	05	—
Avstrjska zlata renta		123	10	—
Avstrjska kronska renta 4%		100	80	—
Ogerska zlata renta 4%		122	95	—
Ogerska kronska renta 4%		99	90	—
Avstro-ogerske bančne denice		958	95	—
Kreditne denice		368	60	—
London vista		119	50	—
Nemški drž. bankovci za 100 mark		58	65	—
20 mark		11	73	—
20 frankov		9	52	—
Italijanske lire		45	42	—
C. kr. cekini		9	65	—

Tržne cene.

		za 100 kilov	
Kava:	Santos	gld. 130	— do 140
	Sandomingo	160	—
	Java	160	— 164
	Ceylon	185	—
	Moka	180	—
Sladkor		34 ¹ / ₂	35
Špeh		52	56
Petroliij v sodu		18 ³ / ₄	—
	v zaboju	6	—
Maslo surovo		64	66
	kuhano	81	82

Moka: (Majdičeva):

št. 0 gld.	14:50,	št. 1 gld.	14:20,	št. 2 gld.	13:80,
3	13:20,	4	12:50,	5	11:50,
	št. 6 gld.	11:—,	št. 7 gld.	5:50	
Ogerska:					
št. 0 gld.	14:50,	št. 1 gld.	14:—,	št. 2 gld.	13:50,
3	13:—,	4	12:50,	5	12:—,
	št. 6 gld.	11:50,			

Otrobi debele	gld. 4:20	do	4:50
drobne	4:—		4:30
Turšica navadna	5.60		6:—
Oves	6.50		7:—

Zagotovljen in pošten zaslužek, morejo si osebje vsakega stanu in v vseh krajih s prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk. Ponudbe sprejema **Ludovik Österreicher, Budimpešta VIII. Deutsche gasse 8.** 110 10—2

Najlepše darilo!

Prešeren — Poezije,

s sliko slavnega slovenskega pesnika. Vezenje je elegantno v usnji zlato obrezo. — Cena samo gl. 1.— s poštnino gl. 1.05.

Jenko Simon, — Pesmi,

1. zvezek, s pesnikovo sliko in 9 drugih krasno risanih slik; vezenje je elegantno v usnji in zlato obrezo. — Cena samo gl. 1.— s poštnino gl. 1.05.

Drugi zvezek, ki bo obsegal do sedaj še ne izdane pesmi, izide v jeseni.

OTO FISCHER,

knjigotržnica v Ljubljani
Kongresni trg.

S. 164 — 26 — 1
P. 57 (Cl.)

Odpretje nove gostilne

ob Solkanski cesti.

Udano podpisana si usoja slavnemu občinstvu naznaniti, da je v g. Gruzovina novi hiši ob Solkanski cesti, nasproti prodajalnice sveč g. J. Kopač-a, danes odprla gostilno.

Oprta na večletne skušnje, prizadevala si bode vedno cenil. p. n. gostom postreči z izbornim vipavskim in briskim belim in črnim vinom, izvrstnim pivom in ukusnimi gorkimi in mrzlimi jedili po jako zmernih cenah.

Na vrtu poleg gostilne je tudi jako lep prostor za igranje na krogle.

Z uljudno prošnjo do slavnega občinstva za blagohotno naklonjenost, se prijazno priporoča za obilni obisk

v Gorici, 3. junija 1897.

udana

F. GREGORIČ.

Naznanilo.

Z ozirom na to, da so se povodom Sossovega konkurza v Ljubljani o moji osebi raznesle po mojem okraji razne zlobne govornice, katere žalijo mojo čast, naznanjam s tem, da se je pri porotni obravnavi, katera se je vršila danes v Ljubljani, vsa stvar popolnoma pojasnila ter se je skazalo, da sem povsem nedolžen pri gori omenjeni zadevi. Porotno sodišče me je na podlagi izreka porotnikov spoznalo nekrivim in me oprostil.

V Ljubljani dne 4. junija 1897

Andrej Polavšček,

trgovec v Trebnjem.

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda

s sedežem v Gorici, ulica Barzellini št. 20.

priporoča

po nizki ceni slavnemu občinstvu

svoja pristna briska
vina: rebulo, modro
frankinjo in druga na-
vadna črna vina, pri-
delke svojih članov.

Razpošlja na vse kraje od 56 litrov naprej.

Uzorke vin pošilja na zahtevo.

Edina slovenska zaloga dežnikov.

C. kr.
privileg.

krojni
aparati.

M. POVERAJ

krojaški mojster in trgovec v Gorici na Travniku

v I. nadstropju in v hodniku

v h. št. 22.

Priporoča svojim rojakom na deželi in v mestu vsakovrstno manufaturno blago, gotovo perilo, dežnike, ovratnike, zavratnice itd. — Gotove moške obleke za vsaki stan po najnovejši pariški modi.

Blago prodaja tudi na meter tako po ceni, da lahko posluži vsakterega in sicer za moške obleke od 80 kr. naprej, za celo obleko (3-20 m) od gl. 250 naprej.

Sprejema naročila tudi za izleovanje raznih oblek; odjemalcem blaga je prosto, dati si izgotoviti obleko tudi drugod. 64-9

Klobučar

Leopold Horvat

v Gosposki ulici št. 12 v Gorici

(zraven lekarne Gironcolli)

se toplo priporoča za blagohotno podporo svojim so-rojakom v Gorici in po trgih na deželi. Klobuke izdeluje v lastni delavnici in prodaja po najnižji ceni. Zagotavlja se poštna postrežba in dobro blago.

Kdo pije

Kathreiner

Kneippovo sladno kavo?

Vsaki

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prigraniti

Jakob Gril,

trgovec z mešanim blagom in pek

89-2 v GORICI 38-1

ulica Sv. Klare št. 4.

priporoča slavnemu slovenskemu občinstvu, posebno onemu iz Brd, svojo bogato založeno prodajalnico raznega jediln. blaga, n. pr. kavo, sladkor, moko, otrobe, olje ter druge jestvine, kakor tudi vedno sveži kruh in drugo pecivo. Prodaja se na drobno in na debelo. Cene so zmerne, da se ne boji konkurence nikake druge prodajalnice. Kot Slovenec in podpiratelj vsega, kar je slovenskega v Gorici, se toplo priporoča svojim sorojakom na deželi! Svoji k svojim!

Ivan Domicelj

trgovec z jedilnim blagom

v Korminu

na glavnem sadnem trgu (hivša hiša Pallova)

priporoča svojim rojakom

sladkor, kavo, riž, olje, kamenoolje, moko, otrobe, vsakovrstne sveče iz Kopačeve tovarne, potem špirit vinski in domače žganje. Dalje prodaja vitrijol (modro galico) in pravo romanško tržno žveplo, narodne žveplenke.

Vse prodaja po tako zmerni ceni, da se ne boji tekmovanja (konkurence). 143

Anker

25, 25-16

Liniment. Gapsici compos.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

pripoznano kot izvrstno bol ublažujoče mazilo; za ceno 40 kr., 70 kr. in 1 gl. se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo

vedno le

Richterjev Liniment s „sidrom“

kot edino pravo in vzame le tako steklenico, ki je previdena s „sidrom“ kot znano zaščitno znamenje.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“ v Pragi.

Klepar Artur Makutz

Ozka ulica 1. — GORICA — Via Stretta 1.

priporoča

Škropilnice proti peronospori (ponovljene po Vermorelovi sestavi). Baker je trd in svetel. Zaliske (valvole) se more lahko premeniti. Škropilnica je sestavljena priprosto in tako, da škropi lahko na tri načine po volji lastnika.

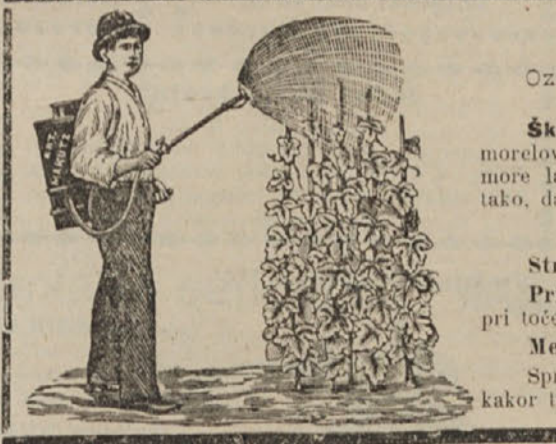
Cena je zelo nizka.

Stroj za žvepljanje sodov iz cinkanega železa.

Prilava za obvarovanje vina pred plesnobo in cikanjem pri točenju iz soda (kan). 29 13 6

Meh za žvepljanje grozdja raznih sistemov.

Sprejemlje v popravljanje vsakovrstne druge škropilnice, kakor tudi prevzema vsa druga v kleparsko obrt spadajoča dela.

JOS. VINDYŠ

tovarna strojev in livarna

Praha - Smichov, Vinohradská ulica št. 94.

priporoča

patentne stočilne stroje

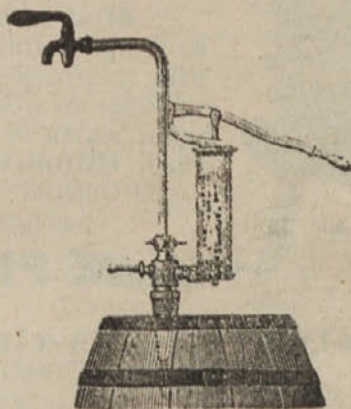
brez zamaševanja in s sočasnim zamašenjem steklenic,

ZRAČNE TLAČILKE

(lastna iznajdba)

povsem nove, zboljšane sestave, kotle s pumpo, čistila za steklenice, zamašilke in kaprovalke steklenic, tlačilke, parni ventili in zaktioptice vseh vrst iz rdečega zlitka, medenine ali železa od najmanjšega do največjega obsega.

Ceniki na zahtevo brezplačno.

Deloljubne

osebe — povsod — katere trajni denarni zaslužek iščejo, naj pismeno povprašajo pod „Zukunftsvorsorge“ Gradec, poste restante.

Seznam blaga

trrdke

G. Ferd. Resberg

v Gorici.

Glavna zaloga:

v Kapucinski ulici št. 11

(stara cukrarna).

Podružnica: na Kornu št. 2

(Attemsova palača).

Doslej ima v zalogi to-le blago:

Sladkor — kavo — riž — mast — poper — sveče — olje — moko — gris — drobne in debele otrobe — turšico — zôb — sol — moko za pitanje — kis — žveplo — cement — bakreni vitrijol itd. 169—1

Trgovec in krojaški mojster

FRANC NOVIČ

v ulici sv. Klare št. 6 v Gorici

izdeluje

obleke po meri po najnižji ceni,

prodaja vsakovrstno sukneno blago in perilo. Priporoča se p. n. gospodom v Gorici in na deželi, kakor tudi častiti duhovščini za blagohotno podporo.

Prvi in najstarejši

fotografično-umetniški zavod

Antona Jerkiča v Gorici na Travniku

(poleg nedškoflje št. 11)

prevzema vsa v fotografično s'roko spadajoča dela do naravne velikosti; izdeluje fotografije na porcelan, na broše (najnovejša iznajdba), na žido, platno itd., akvarele, oljnathe slike; posnema po starih fotografijah pomanjševalno ali povečevalno na najokusnejši način. Neprekosljivo delo jamči. Cene poštene. 26—2

Vaclav Zima,

izdelovalnica gospodarskih strojev v Přepychach u Opočna na Češkem. izdeluje kot posebnost

Čistil. mline za žito

po svojem patentovanem izumu. Mlini so znani v novejši dobi kot najboljši.

Slamoreznice z noži notri brušenimi, ki so pripoznane kot najboljše, kakor tudi

Žitni drobilci z mlinskimi kamni

svojega patentovanega izuma, ki se od drugih močno razlikujejo, se lože gonijo in bolje delajo.

Univerzalni brzi pralni stroji z žmikalniki,

ki so neizogibni za vsako hišo, ker se z njimi pri pranju polovico prihrani.

Za vse svoje izdelke jamčim najboljšo jakost, solidno postrežbo in zelo zmerno ceno. Genike pošiljam na zahtevo brezplačno in poštne prosto.

Slovinci, podpirajte le svoje trgovce, obrtnike, zdravnike, odvetnike itd., držite se strogo gesla „Svoji k svojim!“

Sodar Franc Rusjan

v ulici Vettur ni 9. — Gorica — (v hiši kje je ljudska posojilnica) priporoča se gg. trgovcem z vinom in vinogradnikom za izdelovanje novih in popravljanje starih sodov in izdelovanje vseh, v njegovo stroko spadajočih del. (cl.)

Podpisani naznanja, da je otvoril v Podgori h. št. 185, lastno izdelalnico raznovrstnih testenin kot so n. pr. makaroni, rezanci, biguli i. t. d. (cl.)

Priporoča se svojim rojakom v Podgori in drugod za obilna naročila. **Jožef Bizaj.**

Franjo Jakil

Tovarnar kôž v Rupi
zaloga v Gorici Rabatišče 2.

Ivan Reja

začasni oskrbnik vinarskega in sadjarskega društva za Brda s sedežem v Gorici, ulica Barzellini št. 20. in gostilničar „Alla Colomba“ v Gorici, na voglu ulice Morelli. Priporoča se rojakom v mestu in deželi.

ANTON OBIDIČ

čevljar v Semeniški ulici št. 4 se priporoča Slovincem v Gorici in v okolici za blagohotna naročila.

Jožef Rojic - Čerin

v Cerknem

prodaja 20° pristni brinjevec (liter po gld. 1.10) in brinjevo olje (deka 2 kr.)

Zdravnik

Dr. M. Keršovani

ordinuje v lastni hiši

v ulici Barzellini h. št. 2.

Anton Vodopivec

gostilničar

„pri petelinu“ v Trstu v a Ghega št. 7. (zraven j. koločvora), ima zalogo vipavskih vin v Prvačini pri Gorici.

IVAN DEKLEVA

veletržec z vinom,

ima v svojih zalogah vseh vrst domačih in istrskih vin. Cene zmerne.

Pek Karol Drašček

priporoča

pekarijo v Riva Corno 4 in podružno prodajalnico kruha v Semeniški ulici 2.

Svečar J. Kopač v Gorici

Solkanska ulica 9

priporoča pristne čebelno-voščene sveče kg po gld. 2.45. Za pristnost jamči s 1000 kron. Sveče slabjših vrst po jako nizki ceni. Zaloga kadil za cerkve po gld. 1.20, 1 gld., ter 50 kr. kg. Razpošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije.

Trgovec z vinom Ant. Pečenko

Vrtna ulica št. 8.

priporoča v sodčih od 56 litrov naprej pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih in istrskih in dalmatinskih vinogradov. Cene zmerne, postrežba točna. Za pristnost vina jamči.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici št. 23

priporoča

svojo trgovino raznih jedilnih potrebščin. Postrežba točna.

Ambrož Furlan

v Tržaški ulici št. 4

priporoča svojo trgovino jedilnih potrebščin in domačih pridelkov.

Ta oglašje je zaplenil ljudski glas.

Anton Koren

Gosposka ulica 4

priporoča razno lončarsko, porcelansko in stekleno blago, reže in uklada šipe ter pripravlja okvirje.

Saunig & Dekleva

glavna zaloga „B a m b u s“ -dvokoles iz praške tovarne in zaloga pušk, streljiva, šivalnih strojev itd. v nunski ulici št. 16. — Popravilnica koles in izdelovalnica žičnih blazin v nunski ulici št. 14.

Hausner & Lokar

tovarna usnja v Mirnu pri Gorici.

Zaloga in prodaja na drobno v Gosposki ulici št. 9.

Klobučar Anton Fon

v Semeniški ulici

priporoča svojo bogato zalogo klobukov in kap ter gostilnico preskrbljeno z izborni vini.

Andrej Jakil

Tovarnar kôž v Rupi

p. Miren.

Prodajalnica na Kornu v Gorici.

Jožef Novič krojač

Gosposka ulica št. 14

se priporoča častiti duhovščini in ostalemu občinstvu v Gorici in na deželi za razna v krojaško obrt spadajoča opravila. Izdeluje po meri točno in po raznih cenah.

Tovarna piva Fran Waňek

na Goriščeku

priporoča svojo zalogo goriškega piva.

Najboljše stiskalnice za grozdje in olive

Stiskalnica za grozdje.

so naše „HERCULES“ -stiskalnice najnoveje in najizvrstnejše mehanične sestave z dvojnatim, vedno delujočim pritiskalom; zagotavlja se skrajna vporabljenost, katera nadmašuje vse druge stiskalnice.

Najbolje avtomatične škropilnice za trte so „SYPHONIA“, samodelujoče brez premikanja.

Mlini za grozdje, sadje in olive, robkači s pobiralnikom za grozdje; posuševalniki za grozdje, kakor tudi za druge pridelke vegetalne animalne in mineralne, stiskalnice za seno, slamo za ročni obrat; robkači za koruzo, čistilnice žita; sita, rezalnice in mlinci za žito na roko raznih velikosti in vseh drugih poljedelskih strojev

izdelujejo in oddajajo pod zagotovitvijo edino le tovarnarji

PH. MAYFARTH & Co.

c. in kr. edino privileg.

tovarna poljedelskih in vinogradnih strojev na Dunaju II.

Taborstrasse št. 76.

Odlikovani v vseh državah sveta z več nego 400 zlatih in srebrnih svetinj ter z častnimi diplomami. Ilustrovani popis in mnogoštevilne zahvalnice zastoj. — Kjer še ni preprodajalec in zastopnik, se iščejo Varovati se je ponarejanj.

Avtom. škropilnica.